

**SLOVENSKO MÁ NAJNIŽŠIU MIERU VEREJNÝCH INVESTÍCIÍ ZO ŠTÁTOV V4**

V roku 2021 dosiahla tvorba hrubého fixného kapitálu na Slovensku úroveň 3,1 % HDP. Je to najmenej vo V4 a menej ako v Rakúsku, hoci vo všeobecnosti platí, že vyspelejšie ekonomiky majú nižšiu mieru verejných investícií (Graf 1).

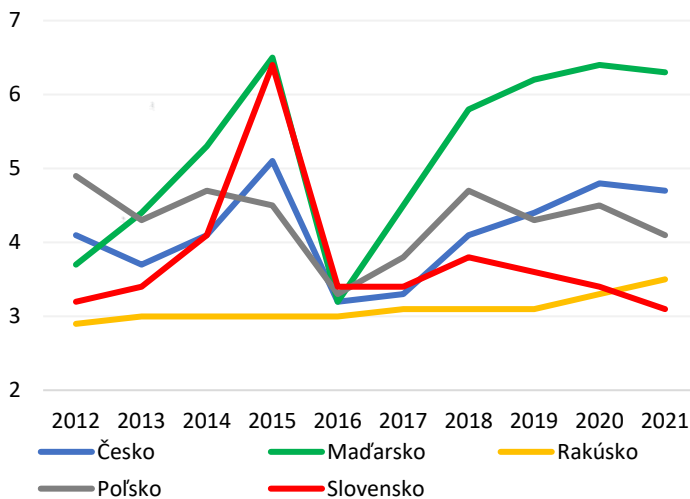
- Slovensko od roku 2016 zaostáva vo verejných investíciách za podobne rozvinutými štátmi, ktoré do EÚ vstúpili v roku 2004 (Ministerstvo financií SR).
- Podľa prepočtov ISA bola priemerná tvorba hrubého fixného kapitálu verejnej správy za posledných 10 rokov (2012-2021) v SR 3,78 % HDP a za posledných 5 rokov 3,46 % HDP.
- Maďarsko, Poľsko a Česko dosahovali vyššie úrovne a zároveň, v ostatných 5 rokoch zvyšovali alebo udržiavali podobnú mieru verejných investícií. Naopak, na Slovensku sme zaznamenali pokles. Rakúsko má nižší 10-ročný aj 5-ročný priemer verejných investícií, ale aj tam došlo za posledných 5 rokov k nárastu (Graf 2).
- V roku 2023 plánuje Slovensko investovať o 1,8 mld. eur viac ako v roku 2022. Navýšenie je spôsobené najmä zdrojmi z Plánu obnovy a odolnosti a z európskych fondov.
- Dlhodobé zanedbávanie investícií do škôl, nemocníc, ciest, železníc či kanalizácie sa odráža na ich zlom stave a zhoršuje kvalitu verejných služieb. Investičný dlh tiež zaťažuje budúce generácie a ohrozuje stabilitu verejných financií.

**EURÓPSKA KOMISIA ŽIADA ZVÝŠENIE ROZPOČTU O DESIATKY MILIÁRD**

Pre vyššie úroky a výdavky žiada Európska komisia (EK) zvýšenie európskeho rozpočtu v rokoch 2024-2027 o 66 miliárd eur, čo je zhruba 5,5 %. Najviac na obsluhu dlhu a pomoc Ukrajine, ale 2 miliardy aj na úradníkov EÚ.

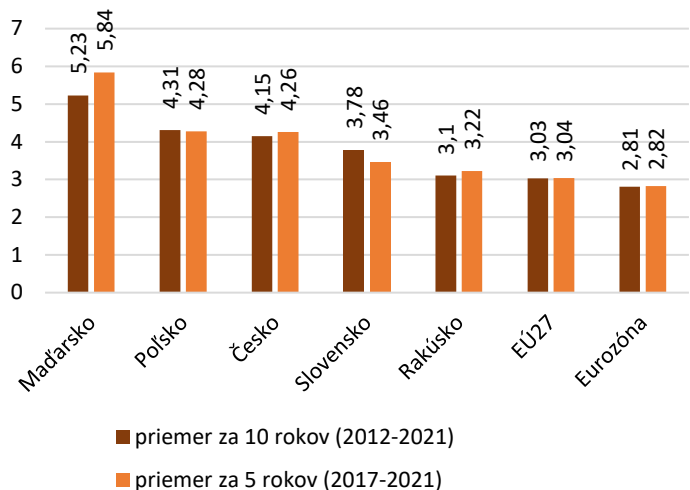
- EK chce o 19 miliárd eur viac na obsluhu spoločného dlhu v rámci Next Generation EU (NGEU). Na granty pre Ukrajinu si pýta navyše 17 miliárd a na migráciu a susedskú politiku 15 miliárd (Graf 3).
- Desať miliárd EK žiada na investičné, inovačné a obranné fondy, 3 miliardy na mimoriadne výdavky a 2 miliardy navyše na úradníkov. EK to odôvodňuje zvýšeným objemom práce v dôsledku zložitejšej legislatívy (Fitfor55, uhlíkové clo, REPowerEU) a organizácie pomoci Ukrajine.
- Navrhované zvýšenie Viacročného finančného rámca (MFF), teda rozpočet na roky 2021-2027, ktorý je aktuálne 1211 miliárd eur) o 66 miliárd podlieha jednohlasnému schváleniu všetkých členských štátov. Niektoré z nich (Nemecko, Holandsko) už avizovali, že dodatočné výdavky okrem pomoci Ukrajine nepodporia (Financial Times).
- EK okrem toho plánuje získať viac peňazí do rozpočtu úpravou európskych daní a poplatkov. Chce si zobrať o 5 p.b. viac z výnosov z obchodovania s emisnými povolenkami (odhadovaný príjem 19 miliárd ročne), upraviť uhlíkové clo (1,5 miliardy ročne) a uzákoníť 0,5 % odvod zo zdanenia zisku firiem v členských štátoch (16 miliárd ročne EK).

Graf 1: Tvorba hrubého fixného kapitálu (% HDP)



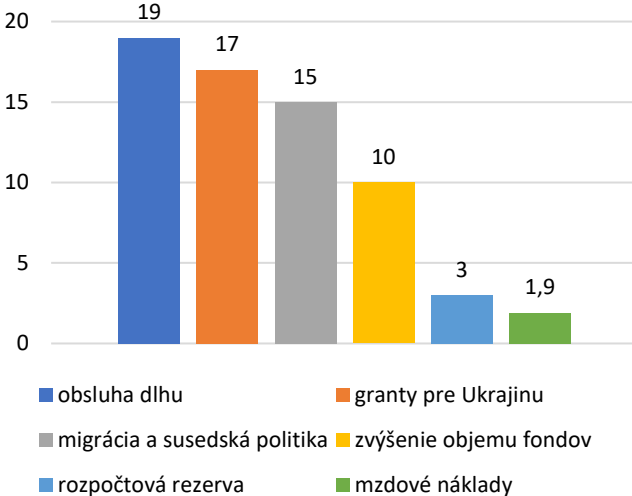
Zdroj: Eurostat

Graf 2: Tvorba hrubého fixného kapitálu v % HDP (5-ročný a 10-ročný priemer)



Zdroj: Eurostat, ISA

Graf 3: Navrhované zvýšenie rozpočtových kapitol MFF (v miliárdach eur)



Zdroj: Európska komisia

**NOVÉ NARIADENIE EÚ MÔŽE VÝRAZNE OBMEDZIŤ VÝROBU ZELENÉHO VODÍKA NA SLOVENSKU**

Od roku 2035 by malo 60 % vodíka použitého v priemysle pochádzať z obnoviteľných zdrojov (takzvaný zelený vodík). Nariadením z 20. júna Európska komisia upravila definíciu obnoviteľných palív nebiologického pôvodu (RFNBO), kam patrí aj vodík. Táto definícia môže negatívne ovplyvniť jeho výrobu a použitie na Slovensku.

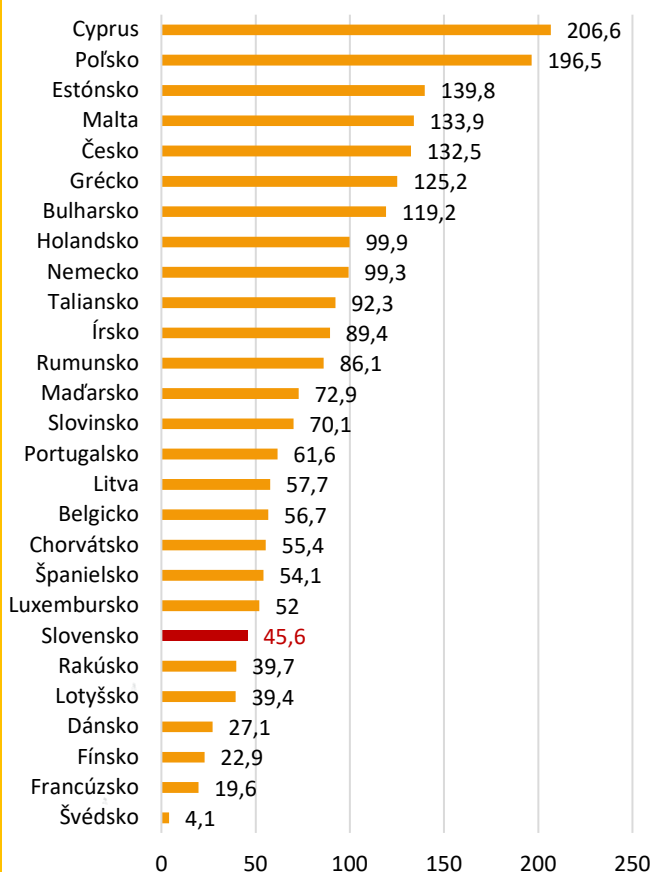
- Výroba vodíka je na Slovensku perspektívna najmä pri využívaní prebytkov jadrových elektrární, ale tie nie sú považované za obnoviteľný zdroj energie (OZE). Vzhľadom na veľmi nízku mieru emisií z jadrových zdrojov (zhruba na úrovni solárnych a veterných) existoval tlak na to, aby aj vodík vyrobený z jadra mohol byť klasifikovaný ako zelený.
- Nariadenie obsahuje kompromis – ak je na výrobu vodíka použitá elektrina zo siete, množstvo emisií z celkovej vyrobenej elektriny v oblasti (územie Slovenska), musí byť nižšie ako 18 gramov CO<sup>2</sup>eq/MJ. Na Slovensku je však v súčasnosti miera emisií na úrovni 45,6 gramov CO<sup>2</sup>eq/MJ.
- Preto hrozí, že Slovensko síce vodík z prebytkov môže vyrobiť, ale bude ho môcť v priemysle použiť len v obmedzenej miere, a v prípade potreby ho budeme musieť dovážať.
- Jediným štátom spĺňajúcim toto emisné kritérium je Švédsko s hodnotou 4,1 gramov CO<sup>2</sup>eq/MJ a k limitu sa približuje Francúzsko (19,6) a Fínsko (22,9).

**CENY NEHNUTEĽNOSTÍ NA BÝVANIE KLESLI UŽ DRUHÝ ŠTVRŤROK PO SEBE**

Priemerná cena 1 m<sup>2</sup> inzerovanej nehnuteľnosti na Slovensku v prvom štvrtroku 2023 klesla medzištvrtročne o 3,9 %. V predchádzajúcom štvrtroku bol pokles 1,9 %. Ceny padali naprieč Slovenskom, najvýraznejšie však v Košickom, Prešovskom a Bratislavskom kraji.

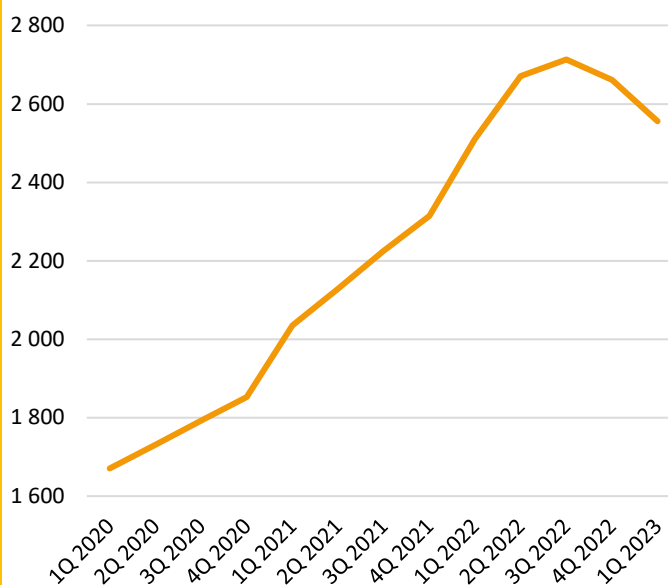
- Ponuková cena nehnuteľností na bývanie klesla na úroveň 2556 €/m<sup>2</sup> (Graf 5).
- Hlavným dôvodom poklesu cien je slabý dopyt spôsobený rastom úrokových sadzieb, rastom životných nákladov a očakávanie ďalšieho poklesu cien.
- Počet inzerovaných nehnuteľností sa výrazne nezmenil, napriek tomu, že sa zastavil prílev inzercii bytov v novostavbách. Počet čerstvo rozostavaných bytov v bytových domoch výrazne poklesol.
- Medziročne sa rast cien nehnuteľností na bývanie spomalil na 1,8 % (z predchádzajúcich 15 %) a je najpomalší od roku 2015.
- Priemerný nájom medziročne stúpol o 11,2 %.

Graf 4: Miera emisií z výroby elektrickej energie v Európskej únii v roku 2020 (g CO<sup>2</sup>eq/MJ)



Zdroj: EK

Graf 5: Vývoj ponukových cien nehnuteľností na bývanie na Slovensku (€/m<sup>2</sup>)



Zdroj: NBS